

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Stappenplan

Herkenbare afvalscheiding

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Als u afval gaat scheiden, dan wilt u natuurlijk schone afvalstromen verzamelen zonder vervuiling van andere materialen. Om te zorgen dat mensen het afval in de juiste bak doen, is het belangrijk om alle momenten in het proces - van aanschaf tot weggooien - te benutten. In het 'Stappenplan herkenbare afvalscheiding' staan de belangrijkste maatregelen voor u op een rij.

Voor drie situaties

Het stappenplan bestaat uit drie onderdelen voor afvalscheiding in verschillende situaties:

- In de (semi)openbare ruimte
- In organisaties
- Voor huishoudelijk afval

Pictogrammen als basis

Op veler verzoek heeft Rijkswaterstaat standaardsets van pictogrammen, kleuren en namen voor afvalscheiding ontwikkeld. Deze pictogrammen zijn rechtenvrij beschikbaar gesteld. Het doel hiervan is om een betere herkenbaarheid te creëren die uiteindelijk leidt tot meer en betere afvalscheiding.

Groeidocument

We staan aan het begin van een transitie naar een circulaire economie. Afvalscheiding en -preventie zijn de eerste stappen in die richting. We doen nog steeds nieuwe kennis en ervaringen op over hoe we gedrag rond afval het beste kunnen beïnvloeden. Dit stappenplan is gebaseerd op de ervaring met afvalscheiding tot nu toe. Om die reden is dit document een groeidocument dat we aanpassen als er nieuwe inzichten zijn.

Meer weten of suggesties?

Wilt u meer weten over preventie en afvalscheiding? Of heeft u suggesties voor het stappenplan? Neem contact op met de Helpdesk Afvalbeheer van Rijkswaterstaat Leefomgeving, afdeling Afval Circulair via afvalbeheer@rws.nl.

Algemene tips

Voor elke situatie geldt een aantal algemene stappen om uw project tot een succes te maken. Door onderstaande analyse te doen, weet u wat uw prioriteiten zijn en kunt u zo goed mogelijk rekening houden met uw specifieke situatie.

Analyse vooraf

Begin met een analyse van uw situatie:

- Wat wilt u bereiken met (het verbeteren van) afvalscheiding?
- Wat voor en hoeveel afval komt er vrij?
- Welke afvalstromen wilt u gescheiden gaan inzamelen of beter inzamelen?
- Hoe kan het afval worden ingezameld en verwerkt?
- Hoe gedragen mensen zich op de plek waar het afval vrijkomt?

Gedrag beïnvloeden

Bij afvalscheiding wordt vaak ingezet op voorlichting over de bedoeling. Maar bijna al het gedrag van mensen is onbewust en dat is ook zo bij afvalscheiding. De meeste mensen denken er niet bewust over na als zij afval weggooien en zijn tegelijkertijd vaak met andere dingen bezig, zoals koken of het halen van de trein. Het is daarom van belang om ervoor te zorgen dat voorzieningen en communicatie in één oogopslag duidelijk zijn. In de drie onderdelen van dit stappenplan vindt u hiervoor concrete tips.

Metten en bijsturen

Natuurlijk wilt u weten of uw maatregelen het gewenste effect hebben gehad. De ervaring leert dat dit niet in een keer perfect gaat. U kunt dit meten door een sorteeraanlyse te doen van het afval, foto's te maken of een enquête af te nemen onder de doelgroep. Op basis van deze gegevens kunt u zien wat er nog in de verkeerde afvalbak belandt en waarom. Kennis over het afval en over de doelgroep is cruciaal om het gedrag positief te kunnen blijven beïnvloeden.

In de (semi)openbare ruimte

Van aanschaf tot weggooien

Voor herkenbare afvalscheiding kijken we naar het proces van aanschaf tot weggooien. Dit kunnen we indelen in vier stappen, die telkens mogelijkheden bieden om het gedrag te beïnvloeden. Bedenk hierbij dat alles een communicatiemiddel is: het product zelf, de omgeving en de vorm, de kleur, de teksten en de plaatjes op de afvalbak. In deze richtlijn zijn de stappen verder uitgewerkt.

STAP 1 - Aanschaf en consumptie

Bij aankoop

Zorg dat mensen bij aankoop te weten komen dat op deze locatie afval gescheiden wordt:

- Poster: Hang posters of andere communicatiemiddelen met bijvoorbeeld een plaatje van de afvalbakken en de pictogrammen bij de kassa of bij de in- en uitgang.
- Uitleg: Leg bij aankoop van producten als service uit hoe en waar mensen hun afval en grondstoffen kunnen scheiden.

Via het product

Kies producten die het mensen makkelijk maken om ze in de juiste afvalbak te doen:

- Preventie: Bekijk mogelijkheden om minder afval te laten ontstaan. Geef bijvoorbeeld niet standaard een deksel mee bij een koffiebekker.

- Samenstelling: Kies zoveel mogelijk producten die recyclebaar zijn en waarvan mensen eenvoudig begrijpen in welke bak het moet. Kies zoveel mogelijk voor één materiaal. Voorkom daarmee dat mensen verschillende onderdelen van het product in verschillende bakken moeten doen.
- Kleur en icoon: Standaard op de verpakking of bij aankoop als sticker erop geplakt: een icoontje met het pictogram en de kleur van de afvalstroom. Bekijk de bestaande logo's in de [Weggooiwijzer](#) van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).

Op de locatie

Benut de locatie en schoonmaak ervan om mensen te laten weten dat en hoe afval gescheiden wordt:

- Communicatiemiddelen: Gebruik de geluidsinstallatie, schermen en posters op de plekken waar mensen verblijven en consumeren. Leg uit wat de bedoeling is en motiveer mensen door te vertellen wat er met het gescheiden afval gebeurt. En wat hun kleine beetje afval daaraan bijdraagt.
- Schoonmaak: Benut de schoonmakers en hun inzamelmiddelen. Plaats een communicatieboodschap op hun kleding en materieel. Zorg dat ze het goede voorbeeld geven en het afval gescheiden houden. Daarnaast kunnen ze uitleggen wat de bedoeling is en wat er met het afval gebeurt.

STAP 2 - Oriëntatie op afstand

Plaats afvalbakken

Zorg voor voldoende capaciteit op de juiste plaats en dat bakken goed zichtbaar zijn:

- Vindbaar: Plaats afvalbakken bij entrees, langs looproutes en op plekken waar mensen wachten. De maximale afstand verschilt per locatie. Gebruik de [Handreiking optimalisatie afvalbakken](#). Zorg dat de bakken goed zichtbaar zijn en dat de verschillende afvalstromen van een afstand in een keer te zien zijn.
- Aantal: Monitor het gebruik (vullingsgraad) van de huidige afvalbakken om te bepalen of afvalbakken op de juiste plek staan en of de capaciteit voldoende is. Zorg in ieder geval dat de lediging en capaciteit goed op elkaar zijn afgestemd en dat bakken nooit overstromen. Als een bak te vol zit, wordt er niet meer goed gescheiden en ontstaat er zwerfafval.

Kleuren

Gebruik standaardkleuren en zorg voor een voldoende groot kleurvlak:

- Uniforme kleuren: Gebruik de kleuren uit de standaardsets van [kleuren, namen en pictogrammen](#) voor afvalscheiding (zie inleiding). Let op dat u voor plastic de juiste variant kiest en zorgt voor extra communicatie. In de bijbehorende 'Richtlijnen voor gebruik' vindt u een overzicht van kleuren, de beschikbare bestanden en *do's en don'ts* voor gebruik.
- Van afstand zichtbaar: Zorg dat de kleuren vanaf een afstand zichtbaar zijn. Bijvoorbeeld de hele bak, de deur of de deksel gecombineerd met een sticker of opdruk op de voorkant van de afvalbak. Dit is het belangrijkste signaal voor mensen dat ze moeten scheiden en wat in welke bak moet.

STAP 3 - Oriëntatie bij de bak

Vorm afvalbakken

Kies afvalbakken die passen bij de recyclebare stromen en bij het gemak voor de gebruikers:

- Afvalstromen: Plastic, blik, drinkpakken, papier, GFT en glas zijn de meest voorkomende grote recyclebare afvalstromen. Analyseer het afval en het gedrag van mensen op uw locatie en bekijk welke stromen u kunt scheiden.

- Gebruiksgemak: Zorg bij de keuze van het ontwerp van de afvalbak dat het gebruik voor afvalscheiding voorop staat. Alle stromen zijn in een keer duidelijk zichtbaar en bereikbaar, en mensen hoeven zo min mogelijk te lopen en te kijken om hun afval in juiste bak te doen.

Benaming en pictogrammen

Gebruik de standaardsets van [kleuren, namen en pictogrammen](#) voor afvalscheiding. Zorg dat de namen en pictogrammen vanaf afstand leesbaar zijn. In de "Richtlijnen voor gebruik" staan de *do's en don'ts* voor toepassing van de sets van kleuren, namen en pictogrammen.

STAP 4 - Check voor het weggoien

Instructies

Mensen die niet weten wat in welke afvalstroom hoort, helpt u met instructies:

- Uitleg: Maak met een combinatie van tekst en beeld duidelijk wat wel/niet in de bak mag.
- Aandacht specifieke producten: Besteed extra aandacht aan producten waarvan mensen het lastig vinden om te bepalen in welke bak ze moeten, zoals drinkbekers, servetten en chipszakken.
- In het blikveld: Zorg dat de instructies goed opvallen. Communiceren op ooghoogte heeft de voorkeur, omdat de instructie anders vaak niet gezien wordt.

Inwerpopeningen

De vorm van de inwerpopening stuurt het weggoien op het laatste moment:

- Dumpingen voorkomen: Zorg dat de opening van de restafvalbak zo klein is dat er geen huishoudelijk afvalzakken in kunnen.
- Passend bij producten: Gebruik voor papier een langwerpige, smalle inwerpopening. Voor glas gebruikt u een ronde flessen-inworp. Houd in ieder geval rekening met de grootste producten die er doorheen moeten kunnen.

Meer informatie?

Wilt u verder lezen over afval scheiden in de openbare ruimte en u hoe u dat kunt aanpakken?

Bekijk de publicaties van het project '[Afval scheiden in de openbare ruimte, tips en ervaringen uit de praktijk](#)'.

In organisaties

Van aanschaf/gebruik tot weggooien

Voor herkenbare afvalscheiding kijken we naar het proces van aanschaf tot weggooien. In een organisatie is het niet alleen de werknemer die deel uitmaakt van dit proces, maar ook de werkgever/inkoper, die verantwoordelijk is voor bijvoorbeeld de inkoop van kantoorartikelen en de catering. Daarnaast heeft u te maken met overige gebruikers van het gebouw (scholieren, bezoekers, etc). Het proces van aanschaf tot weggooien kan in vier stappen worden ingedeeld, die telkens mogelijkheden bieden om het gedrag te beïnvloeden. Bedenk hierbij dat alles een communicatiemiddel is: het product zelf, de omgeving, de vorm, de kleur, de teksten en de plaatjes op de afvalbak. In deze richtlijn zijn de stappen verder uitgewerkt.

STAP 1 - Aankoop, gebruik en consumptie

Bij aankoop en gebruik

Zorg dat mensen bij aankoop (kantine, snoepautomaat, drankautomaat) of gebruik van producten (printers, werkplek, etc.) te weten komen dat op deze locatie afval gescheiden wordt:

- Poster: Hang posters of andere communicatiemiddelen bij de kassa, op de koffie- of snoepautomaat of bij de in- en uitgang van de organisatie met bijvoorbeeld een plaatje van de afvalbakken en de pictogrammen. Hang posters of andere communicatiemiddelen op bij bijvoorbeeld printers.

- Uitleg: Leg bij aankoop of gebruik van producten uit hoe en waar mensen hun afval en grondstoffen kunnen scheiden. Laat zien wat er van het afval gemaakt wordt.

Via het product

Voorkom afval en kies producten die het makkelijk maken om ze in de juiste afvalbak te doen:

- Preventie: Bekijk mogelijkheden om minder afval te laten ontstaan, bijvoorbeeld onverpakt eten verkopen in de kantine, kantoorartikelen laten aanleveren in retourkragen, herbruikbare waterflesjes uitleen aan werknemers, geen drinkpakjes op school, etc.
- Samenstelling: Kies zoveel mogelijk producten die recyclebaar zijn en waarvan mensen eenvoudig begrijpen in welke bak het moet. Zorg bijvoorbeeld dat er op uw locatie maar één type wegwerpbeker wordt gebruikt die bovendien gerecycled kan worden. Kies zoveel mogelijk voor één materiaal, voorkom dat mensen verschillende onderdelen van het product in verschillende bakken moeten doen.
- Kleur en icoon: Standaard op de verpakking of bij aankoop als sticker erop geplakt: een icoontje met het pictogram en de kleur van de afvalstroom. Bekijk de bestaande logo's in de [Weggooiwijzer](#) van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).

Op de locatie

Benut de locatie en de schoonmaak om mensen te laten weten dat en hoe afval gescheiden wordt:

- Communicatiecampagne: Leg vaak uit hoe en waar mensen hun afval en grondstoffen kunnen scheiden. Maak duidelijk dat iedereen een bijdrage levert. Alle beetjes helpen. Vertel wat er van de ingezamelde grondstoffen wordt gemaakt. Ga mythes over afval tegen: Talking rubbish. Communiceer behaalde resultaten. Grijp elke gelegenheid en verandering in de afvalinzameling aan om te communiceren.
- Schoonmaak: Benut de schoonmakers en hun inzamelmiddelen. Plaats een communicatieboodschap op hun kleding en materieel. Zorg dat ze het goede voorbeeld geven en het afval gescheiden houden. Daarnaast kunnen ze uitleggen wat de bedoeling is en wat er met het afval gebeurt.
- Corvee: Het opleggen van corvee op scholen (bijvoorbeeld het opruimen van de kantine, al dan niet als straf), veroorzaakt vaak niet het gewenste gedrag. De boodschap is dan namelijk: blijkbaar is het gewoon dat anderen jouw troep opruimen en is opruimen van afval iets negatiefs dat je kunt gebruiken om te straffen.

STAP 2 - Oriëntatie op afstand

Plaats afvalbakken

Zorg voor voldoende en logische plekken voor afvalbakken:

- Centraal of bij de werkplek: Maak een duidelijke keuze. Gescheiden afvalinzameling op een centrale locatie? Zet dan niet bij elke werkplek een afvalbak voor restafval.
- Vindbaar: Plaats afvalbakken op plekken waar mensen deze verwachten, of vaak komen: bij de uitgang van de kantine, bij koffieautomaten, bij de entree of uitgang van een ruimte, bij de printer. Zorg dat de bakken goed zichtbaar zijn en dat de verschillende afvalstromen van een afstand in een keer te zien zijn.
- Aantal: Zorg voor voldoende capaciteit op de juiste plaats en zorg dat bakken goed zichtbaar zijn. Bij scholen is het belangrijk om de afvalbakken dichtbij de bron te plaatsen. Dus in lokalen (met name basisonderwijs), gangen en aula (middelbaar onderwijs).

Kleuren

Gebruik de standaardkleuren en zorg voor een voldoende groot kleurvlak:

- Uniforme kleuren: Gebruik de kleuren uit de standaardsets van [kleuren, namen en pictogrammen](#) voor afvalscheiding (zie inleiding). Let op dat u voor plastic de juiste variant kiest en zorgt voor extra communicatie. In de bijbehorende 'Richtlijnen voor gebruik' vindt u een overzicht van kleuren, beschikbare bestanden en *do's en don'ts* voor gebruik.
- Van afstand zichtbaar: Zorg dat de kleuren vanaf een afstand zichtbaar zijn. Bijvoorbeeld de hele bak, de deur of het deksel, gecombineerd met een sticker of opdruk op de voorkant van de afvalbak. Dit is het belangrijkste signaal voor mensen dat ze moeten scheiden en wat in welke bak moet.

STAP 3 - Oriëntatie bij de bak

Vorm afvalbakken

Kies afvalbakken die passen bij de recyclebare stromen en bij het gemak voor de gebruikers:

- Afvalstromen: Plastic, blik, drinkpakken, papier, GFT, bекers en KCA (batterijen en cartridges) zijn de meest voorkomende grote recyclebare afvalstromen. Analyseer het afval en het gedrag van mensen op uw locatie en bekijk welke stromen u kunt scheiden.
- Gebruiksgemak: Zorg er bij de keuze van het ontwerp van de afvalbak voor dat het gebruik voor afvalscheiding voorop staat.

Alle stromen zijn in een keer duidelijk zichtbaar en bereikbaar en mensen hoeven zo min mogelijk te lopen en te kijken om hun afval in juiste bak te doen. Voor scholen en voor kantoren zijn er handige overzichten van afvalbakken voor afvalscheiding.

Benaming en pictogrammen

Gebruik de standaardsets van [kleuren, namen en pictogrammen](#) voor afvalscheiding. Zorg dat de namen en pictogrammen vanaf afstand leesbaar zijn. In de "Richtlijnen voor gebruik" staan de *do's en don'ts* voor toepassing van de sets van kleuren, namen en pictogrammen.

STAP 4 - Check voor het weggoien

Instructies

Mensen die niet weten wat in welke afvalstroom hoort, helpt u met instructies:

- Uitleg: Maak met een combinatie van tekst en beeld duidelijk wat wel/niet in de bak mag.
- Aandacht specifieke producten: Besteed extra aandacht aan producten waarvan mensen het lastig vinden om te bepalen in welke bak ze deze moeten doen, bijvoorbeeld servetten en chipszakken. Zorg bij wegwerpbekers dat duidelijk is welk type beker apart wordt ingezameld.
- In het blikveld: Zorg dat de instructies goed opvallen. Communiceer op ooghoogte heeft de voorkeur, omdat de instructie anders vaak niet gezien wordt.

Inwerpopeningen

De vorm van de inwerpopening stuurt het weggoien op het laatste moment:

- Passend bij producten: Gebruik voor papier een langwerpige smalle inwerpopening. Voor bekertjes gebruikt u een ronde inworp, geschikt voor de maat van de bekertjes die op de locatie worden gebruikt. Houd in ieder geval rekening met de grootste producten die er doorheen moeten kunnen.

Meer informatie?

Voor scholen kunt u de ervaringen benutten van [proeven bij 11 scholen](#). Het Draaiboek afval en grondstoffen geeft tips voor zorginstellingen. Voor kantoren vindt u handvatten op www.wegwijzerafvalvrijkantoor.nl

Voor huishoudelijk afval

Van aanschaf/gebruik tot weggooien

Voor herkenbare afvalscheiding kijken we naar het proces van aanschaf tot het weggooien. Het proces in huishoudens verloopt iets anders dan in de (semi)openbare ruimte. Aankoop en gebruik van producten zijn in ruimte en tijd gescheiden. Daarnaast vindt bij de afvalscheiding eerst nog een tussenstap in huis plaats. Als bij deze stap het afval niet gescheiden wordt, komt het afval uiteindelijk bij het restafval terecht. Het proces van aanschaf tot weggooien, wordt voor de thuissituatie in 3 stappen ingedeeld. Deze bieden telkens mogelijkheden om het gedrag te beïnvloeden. Bedenk hierbij dat alles een communicatiemiddel is: het product zelf, de omgeving en de kleur, de vorm en de teksten en de plaatjes op de afvalbak. In deze richtlijn zijn de stappen verder uitgewerkt.

STAP 1 - Aankoop en consumptie

Voorafgaand aan aankoop

Zet in op preventie en goed afvalscheidingsgedrag. Zorg dat mensen zich bij aankoop bewust zijn van de mogelijkheden afval te voorkomen.

- Gedragkennis: Baseer uw campagne op kennis uit de gedragswetenschap. Maak gebruik van het [stappenplan afvalscheidingsgedrag in huis](#) of de [inspiratiegids communicatie](#). Grijp elke

gelegenheid en verandering in afvalinzameling aan om te communiceren.

- Bestaande campagnes: Sluit in gemeentelijke communicatie aan bij landelijke campagnes, zoals die van het Voedingscentrum Slim kopen, [slim koken en bewaren](#) en 'Glas in 't bakkie'. Gebruik succesvolle campagnes zoals [100-100-100](#), zodat burgers onderling gaan communiceren.
- Uitleg: Leg vaak uit hoe en waar mensen hun afval en grondstoffen kunnen scheiden. Maak duidelijk dat iedereen een bijdrage levert, alle beetjes helpen. Vertel wat er van de ingezamelde grondstoffen wordt gemaakt. Ga mythes over afval tegen: [Talking rubbish](#). Communiceer behaalde resultaten.

Bij de aankoop/via het product

- Preventie: Wijs inwoners erop dat zij voor producten met weinig verpakkingsafval kunnen kiezen. Promoot repaircafe's en het delen van spullen via deelplatforms. Wijs op herbruikbare en duurzame alternatieven, zoals [wasbare luiers](#).
- Kleur en icoon: Op veel producten staan icoontjes die vertellen hoe het product moet worden weggegooid. Informeer inwoners daarover. Bekijk de bestaande logo's in de [Weggooiwijzer](#) van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV).

STAP 2 - Afval scheiden in huis

Inzamelmiddelen voor in huis

Het is belangrijk dat de afvalscheiding in huis al goed gaat:

- Afvalbakken op maat: Afvalscheiding begint in de keuken, in de badkamer etc. Faciliteer inwoners met hulpmiddelen die het afval scheiden in huis makkelijk maken of vertel ze waar ze geschikte producten kunnen kopen. Zet hier bijvoorbeeld afvalcoaches voor in.
- Geef tips over afvalscheiding in huis: gebruik een (zeer) kleine prullenbak voor restafval in de keuken. Plaats een verzamelbakje voor GFT en etensresten op het aanrecht. Laat positieve inwoners vertellen hoe zij thuis afval scheiden.

Stickers of flyers met de scheidingsregels

- Wel/niet: Verspreid wel/niet lijsten die inwoners in de keukenla kunnen leggen, of op de koelkast kunnen hangen. Gebruik hierbij de standaardsets van kleuren, namen en pictogrammen voor afvalscheiding. Geef extra aandacht aan producten waarvan mensen het lastig vinden om te bepalen in welke bak ze deze moeten doen.

STAP 3 - Van huis naar de containers

In de regel kunnen inwoners hun gescheiden afval kwijt in eigen minicontainers of in verzamelcontainers in de buurt.

Benaming en pictogrammen

Gebruik de standaardsets van [kleuren, namen en pictogrammen](#) voor afvalscheiding. Zorg dat de namen en pictogrammen vanaf afstand leesbaar zijn. In de "Richtlijnen voor gebruik" staan de *do's en don'ts* voor toepassing van de sets van kleuren, namen en pictogrammen.

Containers

Kies afvalbakken in de kleur passend bij de afvalstroom en maak gebruik van de standaard kleuren voor afvalscheiding.

- Verzamelcontainers: Zorg bij milieuparkjes voor "placemaking", zodat de omgeving van het milieuparkje aantrekkelijk is en deze

het goede gedrag stimuleert. Gebruik voldoende kleur, ook bij ondergrondse containers. Voorzie de inwerpzuil van instructies zoals wel/niet-lijsten. Zorg dat de instructies in het oog springen.

- Minicontainers: Door het weggooien van gescheiden afval makkelijker te maken dan het weggooien van restafval, wordt het scheiden gestimuleerd. Voorzie minicontainers van wel/niet-lijsten op een in het oog springende plaats. En gebruik de standaardsets van kleuren, namen en pictogrammen voor afvalscheiding voor stickers en deksels.

Rol van de afvalinzameldienst

Voor inwoners is de laatste zichtbare stap in het afvalproces het ophalen van afval door de inzamelaar. Maak daar gebruik van door communicatie en serviceverlening:

- Communicatie: Gebruik de vuilniswagen als rijdend reclamebord. Communiceer via de werkkleding van het inzamelend personeel. Maak op het inzamelvoertuig duidelijk dat het afval gescheiden wordt afgevoerd (bij meerkleurenglasinzameling bijvoorbeeld). Laat zien wat er van het ingezamelde afval wordt gemaakt. Zorg ook dat inzamelend personeel voorlichting kan geven en het goede voorbeeld geeft door bijvoorbeeld geen peuken op de grond te gooien.
- Service: Zorg ervoor dat omgeving van de verzamelcontainers netjes worden achtergelaten en dat containers heel en schoon zijn: schoon houdt schoon en stimuleert het gewenste gedrag. Zorg voor voldoende capaciteit en leeg voldoende vaak. Bied in de zomer als service een wasbeurt van de GFT-container aan.

Tenslotte:

Denk ook na over handhaving: preventief (informereren, waarschuwen) en eventueel repressief. Preventie en afvalscheiding vraagt veel communicatie en voorlichting. Check of de communicatie met elkaar klopt (campagne, containers en inzameling).

Meer informatie?

De website van het programma [VANG Huishoudelijk Afval](#) bevat veel informatie. U vindt er het laatste nieuws en handige documenten in de kennisbibliotheek.

